

Onderwerp Vaststellen Ontwikkelperspectief Binnenduinrand	
Nummer	2019/769370
Portefeuillehouder	Berkhout, R.A.H.
Programma/beleidsveld	4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling
Afdeling	OMB
Auteur	Dekker, M.O.A.
Telefoonnummer	023-5113978
Email	mdekker@haarlem.nl
Kernboodschap	De colleges van de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Velsen en Zandvoort en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland hebben in gezamenlijkheid een Ontwikkelperspectief voor de Binnenduinrand opgesteld. Het Ontwikkelperspectief schetst hoe de overheden samen met maatschappelijke partners, ondernemers en bewoners het unieke en hoogwaardige landschap van de Binnenduinrand voor de toekomst veilig kunnen stellen en verder kunnen versterken. Het benoemt daarnaast de ambities en spelregels om dit toekomstbeeld te realiseren. Het Ontwikkelperspectief is gereed voor vaststelling in de gemeenteraden. Het vaststellen van het Ontwikkelperspectief Binnenduinrand is een bevoegdheid van de raad op grond van artikel 108 lid 1 jo. artikel 147 Gemeentewet. Het college is belast met de voorbereiding van beslissingen van de raad.
Behandelloorstell voor commissie	De commissie Ontwikkeling, aangevuld met leden van de commissie Beheer, wordt verzocht advies te geven aan de raad over het voorstell van het college in paragraaf 2 en over de wijze van agendering van het raadsstuk in de raadsvergadering
Relevante eerdere besluiten	- Terinzagelegging concept-ontwikkelperspectief Binnenduinrand (2017/171245), zoals besproken in de vergadering van de commissie Ontwikkeling van 21 september 2017. - Plan van aanpak Ontwikkelperspectief Binnenduinrand (2012/92216), zoals besproken in de vergadering van de commissie Ontwikkeling van 31 mei 2012. - Intentieverklaring gezamenlijke Ontwikkelstrategie Binnenduinrand van de colleges van de vijf gemeenten van Zuid-Kennemerland en de gemeente Velsen (2011/15904) zoals besproken in de vergadering van de commissie Ontwikkeling van 17 maart 2011.

Besluit College d.d. 8 oktober 2019	Het college stelt het voorstel aan de raad vast. de secretaris, de burgemeester,
Besluit Raad d.d.	De raad der gemeente Haarlem, Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders, Besluit: 1. Het Ontwikkelperspectief Binnenduinrand-Gedeelde Weelde vast te stellen 2. Het college opdracht te geven tot het opstellen van een uitvoeringsstrategie voor het Ontwikkelperspectief. de griffier, de voorzitter,

1. Inleiding

Met de Binnenduinrand bezit de regio een en prachtig afwisselend landschap met kilometers strand, uitgestrekte duingebieden, bossen, eeuwenoude buitenplaatsen en monumenten, groene villawijken, karaktervolle dorpen en kleinschalige agrarische gebieden, met een Nationaal Park in de nabijheid van de historische binnenstad van Haarlem. En dat allemaal op korte afstand van elkaar. De kwaliteiten van het groen, de rust, de ruimte, de natuur, de historie en de voelbare nabijheid van de zee worden door de ca. 300.000 inwoners van de regio en de miljoenen jaarlijkse bezoekers erkend en gewaardeerd. De regio staat bekend om zijn voortreffelijke woonmilieu dat samen met het Gooi en delen van Amsterdam-centrum en –zuid tot de top-drie woonmilieus binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) wordt gerekend.

Deze landschappelijke kwaliteit is niet vanzelfsprekend en staat onder een steeds hogere druk, onder andere door een onzorgvuldige inpassing van ruimtelijke ontwikkelingen, ruimteclaims voortvloeiend uit MRA-opgaven (economische groei, behoefte aan woningen, klimaatverandering en groei van recreatie, toerisme en mobiliteit) en ontbrekende financieringsmogelijkheden. Tegelijkertijd is er een groeiend besef van het belang van behoud van biodiversiteit en goede en gezonde leefomgeving.

De complexe problematiek in een sterk verstedelijkte regio als deze vraagt om een integrale regionale visie waarin duidelijke keuzes worden gemaakt omtrent de gewenste ontwikkelrichting. Om deze reden hebben de portefeuillehouders van de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemstede, Velsen en Zandvoort en de provincie Noord-Holland de intentie uitgesproken een ontwikkelstrategie voor het landschap van de Binnenduinrand op te stellen. Onderdeel van deze ontwikkelstrategie is het nu voorliggende Ontwikkelperspectief Binnenduinrand.

Het Ontwikkelperspectief geeft een visie op de gewenste ontwikkelrichting van de Binnenduinrand en benoemt heldere ambities en spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het centrale uitgangspunt daarbij is dat de (hoge) kwaliteit van het landschap leidend is voor toekomstige ontwikkelvraagstukken op het gebied van economische groei, woningbouw en recreatie en toerisme.

Procesverloop

- Het concept-ontwikkelperspectief is in het najaar van 2017 in de commissies van desbetreffende gemeenten besproken. De reacties hebben op diverse punten tot aanpassing geleid van het Ontwikkelperspectief (zie bijlage d)
- Het ontwikkelperspectief heeft van 8 december 2017 tot 2 februari 2018 ter inzage gelegen.
- Op 24 januari 2018 is een informatieavond gehouden.
- Er zijn 31 inspraakreacties ingediend. De reacties hebben op diverse punten tot aanpassing geleid van het Ontwikkelperspectief (zie bijlage e)
- In het eerste kwartaal van 2019 zijn in de betrokken gemeenteraden ambtelijke presentaties gegeven over ontwikkelperspectief en de voorgenomen wijzigingen naar aanleiding van de inspraak- en gemeentelijke reacties.

Het ontwikkelperspectief is nu gereed voor vaststelling door de gemeenteraad.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. Het Ontwikkelperspectief Binnenduinrand-Gedeelde Weelde vast te stellen
2. Het college opdracht te geven tot het opstellen van een uitvoeringsstrategie voor het Ontwikkelperspectief.

3. Beoogd resultaat

Het Ontwikkelperspectief schetst hoe de overheden samen met maatschappelijke partners, ondernemers en bewoners het unieke en hoogwaardige landschap van de Binnenduinrand voor de toekomst veilig kunnen stellen en verder kunnen versterken. Het benoemt daarnaast de ambities en spelregels om dit toekomstbeeld te realiseren.

4. Argumenten

Het Ontwikkelperspectief sluit aan op de programmabegroting.

Het ontwerpbestemmingsplan draagt bij aan programma 4 'duurzame stedelijke vernieuwing'. Dit geldt specifiek voor de doelen genoemd onder 4.1 'duurzame stedelijke ontwikkeling', omdat het Ontwikkelperspectief een bijdrage levert aan de instandhouding van de hoogwaardige leefomgeving van Zuid-Kennemerland en Velsen.

Het besluit past in het ingezet beleid

Het Ontwikkelperspectief is in lijn met de ondertekening van de intentieverklaring Ontwikkelstrategie Binnenduinrand uit 2011. Na vaststelling van het Ontwikkelperspectief in de gemeenteraden en Gedeputeerde Staten zal een plan van aanpak worden opgesteld voor de Uitvoeringsstrategie.

Het Ontwikkelperspectief is een passend antwoord op de opgaven voor behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit van de Binnenduinrand

Het Ontwikkelperspectief geeft een visie op de gewenste ontwikkelrichting van de Binnenduinrand en benoemt heldere ambities en spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het centrale uitgangspunt daarbij is dat de (hoge) kwaliteit van het landschap leidend is voor toekomstige ontwikkelvraagstukken op het gebied van economische groei, woningbouw en recreatie en toerisme.

Lokale oplossingen volstaan niet langer

De problematiek en de daarbij behorende opgaven zijn complex en gaan de gemeentegrenzen voorbij. Bovendien laat de gebruiker van de Binnenduinrand (de toerist, de wandelaar, de ondernemer) zich niet leiden door gemeentegrenzen. Om hierop passend te kunnen reageren, kan niet langer worden volstaan met lokale oplossingen.

Daarvoor is consensus bij de betrokken gemeenten nodig over de wijze waarop de kernwaarden van de Binnenduinrand het best kunnen worden behouden en waar mogelijk versterkt. Het Ontwikkelperspectief voorziet hierin.

Het Ontwikkelperspectief levert een integrale aanpak en agenda voor de uitvoering van de visie

Het merendeel van de ambities en spelregels is niet nieuw, op verschillende terreinen is er al vigerend beleid en/of zijn al initiatieven gestart. Wel nieuw is dat in dit Ontwikkelperspectief alle (bestaande en nieuwe) ambities en spelregels in samenhang met elkaar worden gezien. Dit leidt tot een aantal inhoudelijke "sporen", te weten:

1. opstelling van een regionaal uitvoeringsplan voor de buitenplaatsen, waarbij de ruimtelijke, culturele, recreatieve en toeristische aspecten op de verschillende schaalniveaus (lokaal, regionaal en MRA) in samenhang worden uitgewerkt;
2. opstelling van een regionale strategie voor de gehele reeks open gebieden, waarin gezocht wordt naar de optimale mix van agrarische functies, natuur, recreatie en landschappelijke waarden; inclusief de realisatie van verbindingzones naar het achterland;
3. toeristisch-recreatieve doorontwikkeling van de kust(plaatsen) tot "Amsterdam Beach" met behoud van rust en ruimte;

4. verkenning van de mogelijkheden om het gehele duingebied onder de noemer van “Nationaal Park” te brengen en als zodanig te promoten;
5. ontwikkeling van een marketing- en promotiestrategie voor de Binnenduinrand in lijn met het project “Amsterdam bezoeken, Holland zien”;
6. opstelling van een regionale kansenkaart voor de versterking van de stads- en dorpsranden in de Binnenduinrand, inclusief de (recreatieve) ontsluiting van het aangrenzende buitengebied;
7. nadere verkenning van de ontwikkelpotentie van de ov-knooppunten van de Zuid-Kennemerlandse corridor (vertrekpunt hiervoor is de Taskforce Ruimte Assist “Zuid-Kennemerland en IJmond- Toekomst bereikbaarheid en stations in een aantrekkelijke regio”);
8. inventarisatie, plan van aanpak en financiering van benodigde recreatieve verkeer- en vervoersverbindingen;
9. opstelling van een integrale watervisie in combinatie met een strategische samenwerkings-agenda voor de Binnenduinrand;
10. inbedding van de spelregels in de bestemmingsplannen, visies en programma’s;

Deze sporen vormen de opmaat naar de volgende fase, de opstelling van een uitvoerings- en financieringsstrategie. De sporen geven de samenhang weer: op welk schaalniveau een bepaalde problematiek speelt, hoe bestaande projecten zich tot elkaar verhouden, wie met wie samen zou moeten werken.

Aan een aantal speerpunten wordt overigens al gewerkt. Voorbeeld daarvan is de pilot Buitenpoorten vanuit het Actieprogramma Metropolaan Landschap en het OV-knooppuntenprogramma van de provincie, waarin aan speerpunt 7 invulling wordt gegeven. Voor deze speerpunten ligt de focus op het zoeken van aansluiting op de lopende trajecten, waarbij enerzijds vanuit het ontwikkelperspectief onderwerpen worden geagendeerd en anderzijds de afstemming tussen de verschillende speerpunten wordt geborgd.

Voor de speerpunten 2, 4, 6, 8 en 10 ontbreekt op dit moment nog een concrete aanpak. Deze zal in de uitvoeringsstrategie moeten worden geïnitieerd.

Het Ontwikkelperspectief is een belangrijke bouwsteen en toetsingskader voor ruimtelijke visies en plannen

Het ontwikkelperspectief is een regionaal ruimtelijk beleidsstuk met landschappelijke (deel)visies voor het plangebied en daarmee een belangrijke bouwsteen voor (boven)lokale omgevingsvisies. Zo vormt het Ontwikkelperspectief de basis voor de landschappelijke ambities en acties van de Zuid-Kennemer Agenda (vandaar dat de plannen van beide vaststellingstrajecten op elkaar zijn afgestemd).

Daarnaast is het een toetsingskader voor (boven)lokale opgaven en initiatieven en zorgt het daarmee voor bestuurlijke legitimatie voor een gemeenschappelijke aanpak van deze vraagstukken.

Ten slotte kan het Ontwikkelperspectief worden benut voor:

- een beter bewustzijn van de kwaliteiten van de Binnenduinrand, en op welke manier deze kwaliteiten bij ontwikkeling behouden of versterkt kunnen worden;
- een heldere positionering van de Binnenduinrand (en in het bijzonder de landschapswaarden daarvan) binnen de MRA en daarbuiten;
- een groter draagvlak voor inhoudelijke opgaven en financieringsmethoden;

- de uitvoering van de relevante afspraken uit de coalitieakkoorden en beleidsdocumenten van de betrokken gemeenten en de provincie;
- het agenderen van initiatieven aan de juiste tafel;

Het Ontwikkelperspectief heeft geen wettelijke basis, zoals een Bestemmingsplan of structuurvisie.

Door vaststelling committeren de betrokken gemeenteraden zich aan de benoemde visie, ambities en spelregels (vanwege dit zelfbindende karakter laat het Ontwikkelperspectief zich het best vergelijken met een structuurvisie). Dit betekent concreet dat activiteiten en ruimtelijke ontwikkelingen mede worden getoetst aan het Ontwikkelperspectief en dat hiervan alleen kan worden afgeweken met een goede motivering. Borging van de afspraken kan bijvoorbeeld worden geregeld door afstemming in de verschillende portefeuillehouders overleggen en door inbedding van de spelregels in de ruimtelijke plannen van de gemeente. Het laatstgenoemde is tevens één van de uitvoeringssporen.

De bestuurlijke behandeling van het Ontwikkelperspectief kent bij de provincie Noord-Holland een andere routing. Deze wordt niet vastgesteld door Provinciale Staten, aangezien het daarmee als het ware provinciaal beleid wordt en daarmee eigenlijk geen ruimte meer laat voor vaststelling door de gemeentebesturen. Het stuk zal door Gedeputeerde Staten voor kennisgeving worden aangenomen, waarmee het primair het beleid van de betrokken gemeenten is dat door de provincie Noord-Holland wordt onderschreven en ondersteund.

Het Ontwikkelperspectief is uitgebreid afgestemd

Afstemming met de betrokken stakeholders:

Bij de voorbereiding van het Ontwikkelperspectief zijn de volgende stakeholders betrokken:

- de ambtelijke organisaties van de betrokken gemeenten en de provincie (beleidsvelden groen, recreatie, cultuurhistorie, verkeer, RO, EZ, wonen etc.);
- de terreinbeherende organisaties (Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, PWN, het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, Waternet, Rijnland en Landschap Noord-Holland);
- belangenorganisaties en grondeigenaren (LTO, vertegenwoordiging buitenplaatsen, Stichting agrariërs Westelijk Tuinbouwgebied, agrarische ondernemers, Vereniging Santpoort).

Afstemming met de gemeenteraden en Provinciale Staten:

In de voorbereidingsfase heeft drie keer een politiek-bestuurlijke consultatie plaatsgevonden. De gezamenlijke raden en provinciale statenleden zijn uitgenodigd voor een drietal raadsconferenties om in een vroeg stadium een inhoudelijke discussie te voeren over ruimtelijke thema's met een weerslag op het landschap. Tijdens de eerste raadsconferentie is de behoefte aan een integrale en breed gedragen ontwikkelstrategie bevestigd en zijn de belangrijkste dilemma's bij de opstelling van het ontwikkelperspectief verkend. Tijdens de tweede conferentie zijn de beoogde ambities voor een eerste beoordeling aan de raads- en statenleden voorgelegd. Tijdens de derde conferentie is de werking van het Ontwikkelperspectief in de praktijk en de toegevoegde waarde ervan voor de beoordeling van ruimtelijke ontwikkelingen besproken. Voor de impressies van de conferenties verwijzen wij naar bijlage 5 van de bijlagen bij het Ontwikkelperspectief. De bijlagen worden niet bestuurlijk vastgesteld, maar ter informatie aan de colleges toegezonden.

Wisselwerking met de (beleids)omgeving:

In het Ontwikkelperspectief is niet uitsluitend naar het plangebied gekeken. Bij de totstandkoming is over regiogrenzen heen gekeken naar ontwikkelingen in Midden- en Noord-Kennemerland, de duinstrook en Bollenstreek in Zuid-Holland, de Bufferzone tussen Haarlem en Amsterdam en Haarlemmermeer Groen. Daarmee wordt de onderliggende samenhang tussen het plangebied en de genoemde gebieden in beeld gebracht.

De bij de opstelling van het ontwikkelperspectief opgedane ervaringen hebben al gediend als input voor de Intergemeentelijke Structuurscan (IGS), MRA-visie West, het kwaliteitsbeeld van het MRA – landschap, de Ruimte Assist OV-Knooppunten Zuid-Kennemerland, maar ook voor bijvoorbeeld het beheer en ontwikkelplan van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland en de herziening van de Leidraad landschap en cultuurhistorie van de provincie.

Omgekeerd sluit het ontwikkelperspectief aan op en agendeert het opgaven uit andere visies. Bijvoorbeeld de opgaven die het Nationaal Park Zuid-Kennemerland zich gesteld heeft in het nieuwe Beheer en Ontwikkelplan (BOP) op het punt van de relatie met het buitengebied. “Amsterdam Beach” wordt integraal en als MRA opgave gepositioneerd omdat dit geen lokaal belang van Zandvoort is maar een regionaal belang. Het ontwikkelperspectief geeft voorts politieke legitimatie voor een integrale aanpak van de buitenplaatsen, agendeert de OV-knooppunten als aanzet om tot realisatie van de knooppunten als groene poorten te komen.

De inspraak heeft geleid tot wijzigingen in het concept-Ontwikkelperspectief

Het concept-Ontwikkelperspectief heeft van 8 december 2017 tot 2 februari 2018 ter inzage gelegen. Op 24 januari 2018 heeft tevens een informatiebijeenkomst plaatsgevonden. Gedurende de terinzageleggingstermijn zijn 31 inspraakreacties ontvangen. De inspraakreacties en de aanbevelingen vanuit de raadscommissies hebben tot aanpassing van het concept- Ontwikkelperspectief geleid. Voor een overzicht van de zienswijzen en aanpassingen wordt verwezen naar nota's van beantwoording (bijlagen d en e).

De voorgestelde inhoudelijke beantwoording van de inspraakreacties, de reacties van de gemeenten en de aanpassingen in het Ontwikkelperspectief naar aanleiding daarvan, zijn besproken in het portefeuillehoudersoverleg Binnenduinrand. Hierover is consensus.

Het is wenselijk om de volgende fase van de ontwikkelstrategie, de fase van de uitvoeringsstrategie direct te laten aansluiten op de vaststelling van het Ontwikkelperspectief

Het Ontwikkelperspectief dient te worden opgevolgd door een uitvoeringsstrategie. Hierin vindt de concrete planuitwerking en de bijbehorende financiering plaats. Daarom is het belangrijk tegelijk met het vaststellen van het Ontwikkelperspectief de start van de fase van de Uitvoeringsstrategie te markeren. De colleges gaan een plan van aanpak opstellen om tot een uitvoeringsstrategie te komen. Hierin worden voorstellen gedaan voor de verdere inhoudelijke uitwerking, procesorganisatie en uitvoeringsplanning.

Financiën

Het vaststellen van het Ontwikkelperspectief heeft geen financiële consequenties

5. Risico's en kanttekeningen

Het Ontwikkelperspectief is zelfbindend en qua status te vergelijken met een structuurvisie

Als raad en college instemmen met het Ontwikkelperspectief conformeren ze zich aan de ambities en spelregels die daarin staan. Mocht er in de toekomst in de gemeente een ontwikkeling komen die niet helemaal past binnen wat we afgesproken hebben is er formeel geen probleem (want het Ontwikkelperspectief is zelfbindend). De gemeente heeft echter wel iets uit te leggen aan de regio/provincie waarom de ontwikkeling zwaarder weegt dan de afgesproken spelregels. Over de spelregels wordt afgesproken dat deze een doorvertaling krijgen in het eigen beleid, dit is één van de sporen van de Uitvoeringsstrategie. Een gemeente kan ervoor kiezen om strengere spelregels te hanteren; de spelregels uit het Ontwikkelperspectief vormen een ondergrens.

Een aantal sporen voor de Uitvoeringsstrategie loopt al

Het is voor de realisatie van de ambities uit het Ontwikkelperspectief positief dat een aantal sporen voor de uitvoeringsstrategie al gestart is, zodat daar vanuit de Binnenduinrandvisie aansluiting bij gezocht kan worden. De lopende trajecten zijn toch als sporen voor de uitvoeringsstrategie benoemd omdat het belangrijk is dat ze op de politieke agenda blijven staan. Sommige lopende trajecten kunnen door vaststelling van het Ontwikkelperspectief zelfs een impuls krijgen omdat ze steviger op de politieke agenda komen te staan.

Om de ambities uit het Ontwikkelperspectief te realiseren zijn op termijn financiële middelen nodig. Hiervoor is op dit moment nog geen zicht op dekking.

Het vaststellen van het Ontwikkelperspectief heeft geen financiële consequenties. De financieringsbehoefte voor de uitvoering van de in het Ontwikkelperspectief benoemde ambities wordt pas later inzichtelijk bij de Uitvoeringsstrategie. De eerst volgende stap is het opstellen van een plan van aanpak voor de Uitvoeringsstrategie met daarin een overzicht van de benodigde financiering van de ambities. Dit plan van aanpak komt weer bij de raden langs ter goedkeuring. Discussie over de financieringsmogelijkheden zal worden gevoerd binnen de integrale afweging van de kadernota.

In de Uitvoeringsstrategie zal uitdrukkelijk gekeken worden naar fasering, aansluiten bij lopende programma's en budgetten (van zowel publieke als private partijen) en een slimme en efficiënte aanpak.

Wat gebeurt er als niet alle gemeenten dan wel de provincie instemmen of deels instemmen met het Ontwikkelperspectief?

Als bovenstaande zich voordoet worden de verschilpunten geïnventariseerd. Daarna wordt gekeken wat er nodig is om het toch weer tot één gezamenlijk verhaal te komen. Hierin speelt het portefeuillehouders overleg Binnenduinrand een belangrijke rol; hier kunnen knopen worden doorgehakt. Uiteindelijk blijft het argument (dat in het hele stuk doorklinkt) dat het landschap een gezamenlijke verantwoordelijkheid is, waardoor het belangrijk is hier gezamenlijk een visie op te hebben en als overheden hier gezamenlijk aan te werken.

6. Uitvoering

De eerste vervolgstap is het opstellen van een plan van aanpak voor de uitvoeringsstrategie. Deze is voorzien in het 2^e kwartaal 2020.

Communicatie

Bij een positief besluit van alle gemeenteraden zal het besluit gezamenlijk door de betrokken gemeentes aan GS worden aangeboden en vervolgens via de gebruikelijke kanalen beschikbaar worden gesteld. De nota van beantwoording zal na behandeling in de colleges worden gezonden aan alle indieners van een inspraakreactie.

7. Bijlagen

Bijlage a: Ontwikkelperspectief Binnenduinrand – Gedeelde Weelde

Bijlage b: Kaarten Ontwikkelperspectief Binnenduinrand

Bijlage c: Bijlagen Ontwikkelperspectief Binnenduinrand (ter informatie)

Bijlage d: Nota van beantwoording reacties gemeenten

Bijlage e: Nota van beantwoording inspraakreacties